

مکان‌یابی بهینه کاربری اراضی شهری

« مفاهیم و مدل‌های کاربردی »

همراه با نمونه‌های اجرایی مدل

مؤلفان:

مهدی حسین مردی

سعید اصغری علائی

سرشناسه	:	حسین مردی، مهدی
عنوان و نام پدیدآور	:	مکان‌یابی بهینه کاربری اراضی شهری (مفاهیم و مدل‌های کاربردی) همراه با نمونه‌های اجرایی مدل / تألیف مهدی حسین مردی، سعید اصغری علائی.
مشخصات نشر	:	تهران: کالج برتر، ۱۳۹۲.
مشخصات ظاهری	:	۱۳۲ ص. : مصور، جدول، نمودار.
شابک	:	۸۰۰۰۰ ریال 978-600-5065-67-1
وضعیت فهرست نویسی	:	فیا
موضوع	:	شهرسازی - - داده‌پردازی
موضوع	:	زمین‌داری شهری - - داده‌پردازی
موضوع	:	شهرسازی - - طرح و برنامه‌ریزی - - داده‌پردازی
موضوع	:	ذخیره و بازایی اطلاعات - - زمین‌داری شهری
موضوع	:	ذخیره و بازایی اطلاعات - - شهرسازی
موضوع	:	نظام‌های اطلاعاتی جغرافیایی - - داده‌پردازی
شناسه افزوده	:	اصغری علائی، سعید
رده بندی کنگره	:	۷۱۳۹۲ - ۴۷ ح / HT ۱۶۶
رده بندی دیویی	:	۳۰۷/۱۴۶۰۲۸۵
شماره کتابشناسی ملی	:	۳۱۹۵۰۲۰

مکان‌یابی بهینه کاربری اراضی شهری
 « مفاهیم و مدل‌های کاربردی » - همراه با نمونه‌های اجرایی مدل

مؤلفان: مهدی حسین مردی، سعید اصغری علائی

ناشر: کالج برتر

صفحه‌آرایی: مرضیه محمدنظامی

طرح جلد: علی تیموری

لیتوگرافی: باخت

چاپ و صحافی: نقش گستر

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۲

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۰۶۵-۶۷-۱

۸۰۰۰۰ ریال

فهرست مطالب

۹	مقدمه
۱۱	۱ / تعاریف و مفاهیم اولیه
۱۱	شهر
۱۲	تقسیمات کالبدی شهر
۱۴	زمین
۱۵	زمین شهری و جایگاه آن در برنامه‌ریزی شهری
۱۶	ماهیت مکان
۱۷	خصیصه‌های مکان
۱۸	برنامه و برنامه‌ریزی
۲۱	۲ / برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری
۲۱	برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری و اهداف آن
۲۳	جایگاه برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری در برنامه‌ریزی شهری
۲۵	گام‌های برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری
۲۷	انواع کاربری اراضی شهری
۳۰	سرانه‌های کاربری اراضی شهری
۳۰	ارزیابی کیفی کاربری اراضی شهری
۳۱	۳ / مکان‌یابی کاربری اراضی شهری
۳۱	جایگاه مکان‌یابی در برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری
۳۲	معیارهای مکان‌یابی کاربری اراضی شهری
۳۲	دسترسی و ترافیک
۳۴	تراکم جمعیت شهر
۳۴	ویژگی‌های طبیعی شهر
۳۹	تقسیمات کالبدی شهر
۴۲	مدل‌های مکان‌یابی کاربری اراضی شهری
۴۳	تعریف مدل
۴۳	انواع مدل
۴۴	مدل سلسله مراتبی AHP

۴۶.....	اصول فرایند تحلیل سلسله مراتبی.....
۴۷.....	ویژگی‌های فرایند تحلیل سلسله مراتبی.....
۴۸.....	فرایند تحلیل سلسله مراتبی.....
۵۱.....	مزایا و معایب فرایند تحلیل سلسله مراتبی.....
۵۳.....	مدل تلفیقی AHP FUZZY.....
۵۳.....	پیشینه‌ای از تئوری و کاربردهای فازی.....
۵۵.....	تشریح مدل.....
۵۶.....	مدل ارزیابی چندمعیاره مکانمند SMCE.....
۵۸.....	مراحل و گام‌ها در SMCE.....
۵۹.....	معرفی ILWIS-SMCE.....
۶۱.....	۴ / نمونه‌های اجرایی مدل.....
۶۱.....	ارزیابی کیفی جایگاه‌های CNG با استفاده از ماتریس‌های سازگاری، ظرفیت و مطلوبیت.....
۶۳.....	ماتریس سازگاری.....
۶۸.....	ماتریس مطلوبیت.....
۷۳.....	ماتریس ظرفیت.....
۷۶.....	ماتریس نهایی.....
۷۷.....	مکان‌یابی جایگاه‌های CNG با استفاده از مدل‌های AHP و AHP FUZZY در محیط GIS.....
۷۷.....	تشریح فرایند اجرای مدل.....
۷۸.....	مرحله اول و دوم: تعیین و بررسی معیارهای مکان‌یابی جایگاه‌های CNG.....
۸۰.....	مرحله سوم: ایجاد نمایش گرافیکی از مسأله.....
۹۲.....	مرحله پنجم: تشریح فرایند وزن‌دهی بر اساس مدل FUZZY-AHP.....
۹۶.....	مرحله ششم: تولید نقشه‌های نهایی معیارهای اصلی و زیر معیارها براساس.....
۱۰۰.....	مرحله هفتم: گزینش مکان‌های بهینه جهت جانمایی جایگاه‌های CNG.....
۱۰۱.....	مکان‌یابی محل دفع پسماندهای شهری با استفاده از مدل SMCE در محیط GIS.....
۱۰۱.....	موقعیت منطقه مورد مطالعه.....
۱۰۳.....	دامنه‌یابی - اهداف.....
۱۰۶.....	اطلاعات و داده‌های مکانی مورد نیاز.....
۱۰۶.....	ساخت درخت معیار.....
۱۰۷.....	دیدگاه‌ها و سناریوها.....
۱۰۷.....	اجرای مدل براساس دیدگاه شماره ۱.....
۱۰۷.....	درخت معیار برای دیدگاه شماره ۱.....

۱۱۲.....	سناریو اوزان برابر
۱۱۷.....	سناریو اکولوژی
۱۲۰.....	سناریو اقتصادی
۱۲۳.....	مقایسه دیدگاه‌ها و سناریوها
۱۲۴.....	فرایند تحلیل AHP در GIS
۱۲۴.....	تبدیل معیارها در قالب رستری ارزش‌گذاری شده
۱۲۵.....	اجرای مدل AHP در Arc GIS
۱۲۵.....	گزینش لایه‌های مورد نظر
۱۲۵.....	مقایسه زوجی (دریدویی) لایه‌ها
۱۲۶.....	محاسبه «ضریب اهمیت» (CW) معیارها، ضریب سازگاری (CR)
۱۲۷.....	همپوشانی لایه‌ها با در نظر گرفتن ضریب اهمیت لایه‌ها
۱۲۹.....	منابع و مآخذ

مقدمه

موضوع زمین و چگونگی استفاده از آن، بستر اصلی برنامه ریزی شهری محسوب می شود. در واقع مشخصات و ویژگی های زمین شهری از نظر مقدار، شکل زمین، خصوصیات طبیعی، پوشش گیاهی و غیره از عوامل اصلی تعیین تکلیف شکل توسعه شهری و نحوه ساماندهی فضایی فعالیت ها و خدمات می باشد. از طرف دیگر، مسائل مربوط به مالکیت زمین و تنوع و تعداد انواع آن، اقتصاد زمین و عرضه و تقاضای آن، حفاظت از منابع با ارزش زمین، تعارض منافع عمومی و خصوصی در استفاده از زمین، نیازهای فعلی و آتی به زمین و بسیاری از موضوعات دیگر از عواملی هستند که برنامه ریزی شهری را با انواع پیچیدگی ها و تنگناها روبرو می سازد. می توان گفت ماهیت و سرنوشت نهایی یک طرح شهری، تا حدود زیادی به میزان امکان مداخله و نظارت بر استفاده از زمین وابسته است. امروزه اراضی شهری به عنوان یک ثروت همگانی و کالای عمومی و کمیاب محسوب می شود که هرگونه استفاده بهینه از آن اراضی شهری و دسترسی عادلانه به آن یکی از مؤلفه های اساسی توسعه پایدار محسوب می شود. بدون تردید، سیاست گذاری در زمینه بهبود منابع استراتژیک شهرها یکی از ضروری ترین زمینه های مداخله و سیاست گذاری در امر مدیریت شهری است. در میان دامنه وسیع منابع شهری، زمین مهمترین و حساس ترین منبع به شمار می رود. این اهمیت و حساسیت به واسطه نقش گسترده زمین در ابعاد مختلف

توسعه اقتصادی، تسریع رشد اقتصادی و بهبود محیط شهری است. اهمیت عملکرد بازار زمین در کشورهای رو به رشد و ظرفیت آن در تأثیرگذاری بر روی سایر زمینه‌های استراتژیک موجب گردیده است تا مدیریت زمین به عنوان مؤثرترین ابزار برنامه ریزی شهری مورد توجه برنامه‌ریزان و سیاست‌گذاران قرار گیرد.^۱ در حال حاضر یکی از بزرگترین دغدغه‌های برنامه‌ریزان شهری توزیع بهینه فضایی - مکانی کلیه کاربری‌ها، اماکن و خدمات شهری و سعی در به حداکثر رساندن بهره‌مندی و برخورداری کلیه ساکنین از خدمات موجود می‌باشد. سیستم اطلاعات جغرافیایی (GIS) روش و سیستم سودمندی است که برنامه‌ریزان شهری را جهت نیل به اهداف، کمک شایانی می‌کند. با به کارگیری GIS در برنامه‌ریزی کاربری زمین می‌توان محل تسهیلات و تجهیزات شهری یا کاربری‌های دیگر را به گونه‌ای انتخاب کرد که با حداقل هزینه، حداکثر استفاده از منابع موجود به عمل آید.^۲

در فصل اول و دوم کتاب حاضر اصطلاحات و مفاهیم مربوط به زمین شهری و برنامه‌ریزی کاربری اراضی شهری تشریح گردیده است. فصل سوم کتاب به تشریح مدل‌های کاربردی در مکان‌یابی بهینه کاربری اراضی شهری پرداخته و در فصل آخر نمونه‌های اجرایی مکان‌یابی با استفاده از مدل‌های وزن‌دهی در محیط GIS به تفصیل آورده شده است.

«کتاب حاضر برای اساتید و دانشجویان رشته‌های شهرسازی، جغرافیا (کلیه گرایش‌ها)، معماری، محیط زیست و سایر رشته‌های محیطی و همچنین مجریان پروژه‌های محیطی (شهری، روستایی و منطقه‌ای) مفید و کاربردی خواهد بود. امید است که مورد استفاده سایر اساتید، دانش‌پژوهان و مجریان قرار گیرد.»